

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

18 december 2007

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Strafwetboek met
betrekking tot het gebruik van vuurwapens
door politiebeambten**

(ingedien door de heren Filip De Man,
Bart Laeremans en Bert Schoofs)

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de doodslag begaan door een politiebeamte op een met een vuurwapen gewapende dader die hij op heterdaad betrapt heeft en die weigert zijn wapen te laten vallen, als gerechtvaardigde doodslag te beschouwen. Tegelijk wordt amnestie verleend aan politiebeambten die in het verleden voor dergelijke feiten zijn veroordeeld.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

18 décembre 2007

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code pénal en ce qui
concerne l'utilisation d'armes à feu par les
fonctionnaires de police**

(déposée par MM. Filip De Man,
Bart Laeremans et Bert Schoofs)

RÉSUMÉ

La présente proposition de loi vise à considérer comme un homicide justifié l'homicide commis par un fonctionnaire de police sur l'auteur d'une infraction en possession d'une arme à feu qui est pris en flagrant délit et qui refuse de déposer son arme. Une amnistie est également accordée aux agents de police qui ont été condamnés pour de tels faits par le passé.

<i>cdH</i>	:	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V-N-VA</i>	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>Ecolo-Groen!</i>	:	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen</i>
<i>FN</i>	:	<i>Front National</i>
<i>LDD</i>	:	<i>Lijst Dedecker</i>
<i>MR</i>	:	<i>Mouvement Réformateur</i>
<i>Open Vld</i>	:	<i>Open Vlaamse liberalen en democratén</i>
<i>PS</i>	:	<i>Parti Socialiste</i>
<i>sp.a - spirit</i>	:	<i>Socialistische partij anders - sociaal, progressief, internationaal, regionalistisch, integraal-democratisch, toekomstgericht.</i>
<i>VB</i>	:	<i>Vlaams Belang</i>

<i>Afkoortingen bij de nummering van de publicaties :</i>	<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>
<i>DOC 52 0000/000</i> :	<i>Parlementair document van de 52e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i> :	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i> :	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV</i> :	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV</i> :	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i> <i>(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN</i> :	<i>Plenum</i>
<i>COM</i> :	<i>Commissievergadering</i>
<i>MOT</i> :	<i>moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</i>
	<i>PLEN</i> :
	<i>COM</i> :
	<i>MOT</i> :

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :

Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel neemt, in aangepaste vorm, de tekst over van het voorstel DOC 51 2135/001.

Een moderne rechtsstaat ontneemt zijn burgers het recht op eigenrichting, de gevallen van wettige zelfverdediging uitgezonderd. De moderne staat monopoliseert het recht geweld te gebruiken, via de politiediensten. Niet zelden komen zij in deze tijden van vervagende open grenzen oog in oog te staan met niets ontziende gangsterbendes uit den vreemde. De politiebeambte in die omstandigheden verplichten zich strikt te houden aan de regels betreffende de wettige zelfverdediging, die voor particulieren gelden, is thans niet meer houdbaar. Nog onlangs kwam deze droevige problematiek in het nieuws naar aanleiding van het assisenproces na de «opzettelijke slagen en verwondingen zonder het oogmerk om te doden» toegebracht aan rijkswachter Marc Munte. Terecht heeft het politiepersoneel toen onder meer een versoepeling gevraagd van de wetgeving op het gebruik van vuurwapens door de politie. De voorgestelde wet wil aan deze gerechtvaardigde verzuchtingen van het politiepersoneel tegemoetkomen.

Er wordt voorgesteld te bepalen dat er een ogenblikkelijke noodzaak van wettige verdediging van zichzelf of van een ander bestaat wanneer een doodslag gepleegd wordt, wanneer verwondingen of slagen toegebracht worden door een politieambtenaar die de met een vuurwapen gewapende dader van een misdrijf op heterdaad betrapt en deze niet onmiddellijk zijn vuurwapen laat vallen na bevel daartoe. Dit ongeacht het feit dat de dader blijft staan of zich probeert te onttrekken aan de arm der wet.

Hetzelfde geldt wanneer een politiebeambte een persoon aantreft met een vuurwapen in de hand en deze niet onmiddellijk gevolg geeft aan het bevel het wapen te laten vallen. Met dat doel wordt er voorgesteld artikel 417 van het Strafwetboek aan te vullen met een nieuw vierde en laatste lid.

Overeenkomstig artikel 2 van het Strafwetboek zal de voorgestelde wet, als mildere strafwet, terugwerkende kracht hebben. Zij zal dus ook kunnen ingeroepen worden door politiebeambten die hun vuurwapen gebruikt hebben voor de inwerkingtreding van de voorgestelde wet, en strafbaar zouden geweest zijn volgens de vroegere wet maar niet volgens de voorgestelde wet.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend, moyennant certaines adaptations, le texte de la proposition DOC 51 2135/001.

Un État de droit moderne n'accorde pas le droit à ses citoyens de se faire justice, à l'exception des cas de légitime défense. L'État moderne monopolise le droit de recourir à la violence, par le biais des services de police. À une époque où les frontières s'ouvrent et s'estompent, il n'est pas rare que la police se retrouve face à des bandes de gangsters étrangers qui ne reculent devant rien. Il n'est plus tenable aujourd'hui d'obliger les fonctionnaires de police, dans de telles circonstances, à s'en tenir strictement aux règles de légitime défense qui s'appliquent aux particuliers. Récemment encore, cette triste problématique a fait l'actualité à l'occasion du procès d'assises pour «coups et blessures volontaires sans l'intention de donner la mort» portés sur le gendarme Marc Munte. À la suite de ce procès, le personnel de la police a notamment réclamé, à juste titre, un assouplissement de la législation sur l'utilisation des armes à feu par la police. La loi proposée vise à répondre à ces aspirations légitimes du personnel de la police.

La proposition prévoit qu'il y a nécessité actuelle de la légitime défense de soi-même ou d'autrui lorsqu'un fonctionnaire de police ayant pris en flagrant délit un auteur en possession d'une arme à feu, qui n'obéit pas immédiatement à l'injonction de jeter son arme, commet un homicide ou fait des blessures ou porte des coups. Peu importe, en l'espèce, que l'auteur de l'infraction reste sur place ou tente de se soustraire aux forces de l'ordre.

Il en va de même lorsqu'un agent de police se trouve en présence d'une personne qui tient une arme à feu et ne donne pas immédiatement suite à l'injonction de jeter cette arme. Nous proposons à cet effet de compléter l'article 417 du Code pénal par un alinéa 4.

Conformément à l'article 2 du Code pénal, la loi proposée aura un effet rétroactif, puisqu'elle prévoit une peine plus légère. Cette loi pourra donc aussi être invoquée par les policiers qui ont eu recours à leur arme à feu avant son entrée en vigueur et qui auraient été punissables selon l'ancienne loi mais pas selon la loi proposée.

De voorgestelde wet bevat ook een amnestiemaatregel, die geldt voor politiemensen die in het verleden veroordeeld werden, maar niet zouden veroordeeld zijn indien de voorgestelde wet destijds van kracht was geweest.

De vraag rijst of de voorgestelde wet bestaanbaar is met artikel 2 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, een fundamenteel artikel van dat Verdrag, dat bepaalt:

«Art. 2. — Recht op leven

1. Het recht van eenieder op het leven wordt beschermd door de wet. Niemand mag opzettelijk van het leven worden beroofd, tenzij bij wege van tenuitvoerlegging van een vonnis, dat is uitgesproken door een rechtkant, wegens een misdrijf waarop de wet de doodstraf heeft gesteld.

2. De beroving van het leven wordt niet geacht in strijd met dit artikel te zijn geschied, ingeval zij het gevolg is van geweld, dat absoluut noodzakelijk is:

- a. ter verdediging van wie dan ook tegen onrechtmatig geweld;
- b. ten einde een rechtmatige arrestatie te verrichten of het ontsnappen van iemand, die op rechtmatige wijze gevangen wordt gehouden, te voorkomen;
- c. ten einde, door middel van wettige maatregelen, een oproer of opstand te onderdrukken.».

Het antwoord van de indieners op deze vraag is duidelijk; artikel 2 van het EVRM moet in ieder geval gerespecteerd worden. De afdeling wetgeving van de Raad van State kan daaromtrent een zeer waardevol advies uitbrengen, dat de wetgever zal inlichten over de grenzen van zijn bevoegdheden.

La loi proposée comporte également une mesure d'amnistie en ce qui concerne les policiers déjà condamnés qui n'auraient fait l'objet d'aucune condamnation si la loi proposée avait été en vigueur à l'époque.

Il est permis de se demander si la loi proposée est compatible avec l'article 2 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales. Cet article capital dispose:

«Art. 2. — Droit à la vie

1. Le droit de toute personne à la vie est protégé par la loi. La mort ne peut être infligée à quiconque intentionnellement, sauf en exécution d'une sentence capitale prononcée par un tribunal au cas où le délit est puni de cette peine par la loi.

2. La mort n'est pas considérée comme infligée en violation de cet article dans les cas où elle résulterait d'un recours à la force rendu absolument nécessaire:

- a. pour assurer la défense de toute personne contre la violence illégale;
- b. pour effectuer une arrestation régulière ou pour empêcher l'évasion d'une personne régulièrement détenue;
- c. pour réprimer, conformément à la loi, une émeute ou une insurrection.».

Notre réponse à cette question est claire: l'article 2 de la CEDH doit en tout état de cause être respecté. La section de législation du Conseil d'Etat pourra rendre à cet égard un avis précieux qui informera le législateur sur les limites de ses compétences.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING**Artikel 2**

Dit is het kernartikel van de voorgestelde wet. Het werd in de toelichting reeds voldoende besproken.

Art. 3

Door dit artikel wordt amnestie toegekend aan politiebeamten (inbegrepen gewezen rijkswachters, leden van de gerechtelijke politie en douaniers) die voor de inwerkingtreding van de voorgestelde wet werden veroordeeld wegens feiten die volgens de voorgestelde wet niet strafbaar zouden geweest zijn.

Filip DE MAN (VB)
Bart LAEREMANS (VB)
Bert SCHOOFS (VB)

COMMENTAIRE DES ARTICLES**Article 2**

S'agissant de l'article essentiel de la loi proposée, il a déjà été suffisamment commenté dans les développements.

Art. 3

Cet article accorde l'amnistie aux policiers (en ce compris les anciens gendarmes, les membres de la police judiciaire et les douaniers) qui ont été condamnés, avant l'entrée en vigueur de la loi proposée, pour des faits qui, conformément à la loi proposée, n'auraient pas été punissables.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 417 van het Strafwetboek wordt aangevuld als volgt:

«Wanneer de doodslag gepleegd wordt, wanneer de verwondingen of de slagen toegebracht worden door een politiebeamte die de met een vuurwapen gewapende dader van een misdrijf op heterdaad betrapt en deze niet onmiddellijk zijn vuurwapen laat vallen na bevel daartoe. Dit ongeacht het feit dat de dader blijft staan of zich probeert te onttrekken aan de arm der wet. Hetzelfde geldt wanneer een persoon door een politiebeamte in om het even welke omstandigheid met een vuurwapen in de hand wordt aangetroffen en geen onmiddellijk gevolg geeft aan het bevel het wapen te laten vallen.».

Art. 3

Amnestie wordt verleend aan alle politiebeamten, met inbegrip van gewezen rijkswachters, leden van de gerechtelijke politie en douaniers, die voor de inwerkingtreding van deze wet werden veroordeeld wegens feiten die volgens deze wet niet strafbaar zijn.

Het verzoek om amnestie wordt door de betrokkenen aan de procureur-generaal bij het hof van beroep van zijn woonplaats gezonden bij aangetekende brief die ter post wordt afgegeven. Die brief geeft het misdrijf op waarvoor amnestie wordt gevraagd en, voor de misdrijven die reeds aanleiding hebben gegeven tot veroordelingen, de datum daarvan en de rechterlijke instantie die ze heeft uitgesproken.

Het verzoek om amnestie wordt verder behandeld zoals het herstel in eer en rechten en inzonderheid overeenkomstig de artikelen 630 tot 632 van het Wetboek van Strafvordering.

Wanneer de amnestie wordt toegestaan, wordt de aan de Staat betaalde geldboete terugbetaald met de wettelijke interest vanaf de betaling van de geldboete.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 417 du Code pénal est complété comme suit:

«Si l'homicide a été commis, si les blessures ont été faites, si les coups ont été portés par un fonctionnaire de police surprenant, en flagrant délit, l'auteur d'une infraction, armé d'une arme à feu, et qui, après en avoir reçu l'ordre, ne laisse pas immédiatement tomber cette arme, et ce, que l'auteur s'immobilise ou tente de se soustraire au bras de la loi. Il en va de même lorsqu'une personne est surprise, dans n'importe quelle circonstance, une arme à feu à la main, par un fonctionnaire de police et qu'elle ne donne pas immédiatement suite à l'ordre de laisser tomber l'arme.».

Art. 3

L'amnistie est accordée à tous les fonctionnaires de police, y compris aux anciens gendarmes, membres de la police judiciaire et douaniers, qui ont été condamnés avant l'entrée en vigueur de la présente loi pour des faits qui, aux termes de la présente loi, ne sont pas punissables.

La demande d'amnistie est envoyée par l'intéressé au procureur général près la cour d'appel de son domicile, par lettre recommandée à la poste. La lettre fait état de l'infraction pour laquelle l'amnistie est demandée et, dans le cas d'infractions ayant déjà donné lieu à des condamnations, de la date de celles-ci et de l'instance judiciaire qui les a prononcées.

Pour le surplus, la demande d'amnistie est instruite comme la réhabilitation et, en particulier, conformément aux articles 630 à 632 du Code d'instruction criminelle.

Lorsque l'amnistie est accordée, l'amende versée à l'État est remboursée, majorée de l'intérêt légal à dater du paiement de l'amende.

De amnestie kan niet worden ingeroepen tegen de rechten van derden. De aan derden betaalde schadevergoedingen worden evenwel door de Staat terugbetaald, met de wettelijke interest vanaf de betaling van de schadevergoeding.

De kosten van de rechtspleging tot het verkrijgen van amnestie komen ten laste van de Staat wanneer de amnestie wordt toegestaan; zij kunnen in het andere geval geheel of gedeeltelijk ten laste van de verzoeker worden gelegd wanneer het verzoek tergend of roekeloos werd ingediend.

De amnestie doet voor het toekomende alle gevolgen van de veroordeling ophouden in de persoon van de veroordeelde, en doet met name de onbekwaamheden ophouden die uit de veroordeling zijn voortgevloeid, verhindert dat die beslissing als grondslag dient voor de herhaling, een beletsel vormt voor de voorwaardelijke veroordeling of in de uittreksels uit het strafregister of uit het militair stamboek wordt vermeld. Het herstelt de veroordeelde in de titels, graden, openbare ambten, bedieningen en betrekkingen die hij door afzetting verloren heeft en ontheft hem van de onwaardigheid om te erven.

25 oktober 2007

Filip DE MAN (VB)
Bart LAEREMANS (VB)
Bert SCHOOFS (VB)

L'amnistie ne peut être invoquée contre les droits de tiers. Les dommages et intérêts payés à des tiers sont cependant remboursés par l'État, majorés de l'intérêt légal à dater du paiement des dommages et intérêts.

Les frais de la procédure visant l'obtention de l'amnistie sont à charge de l'État lorsque l'amnistie est accordée; dans le cas contraire, ils peuvent être mis totalement ou partiellement à charge du requérant lorsque la demande est téméraire ou vexatoire.

L'amnistie fait cesser, pour l'avenir, dans la personne du condamné, tous les effets de la condamnation, c'est-à-dire qu'elle fait cesser les incapacités qui résultaient de la condamnation, elle empêche que cette décision serve de base à la récidive, fasse obstacle à la condamnation conditionnelle ou soit mentionnée dans les extraits du casier judiciaire et du registre matricule militaire. Elle restitue au condamné les titres, grades, fonctions, emplois et offices publics dont il a été destitué et elle le relève de l'indignité successorale.

25 octobre 2007